

Tungkol Saan ang Modyul na Ito?

Tayong lahat ay naninirahan sa isang pamayanan at mahalagang bahagi tayo nito. Napakahalagang bahagi rin ng ating buhay ang mga tao sa ating pamayanan. Dahil dito, gumagawa tayo ng mga bagay na makabubuti para sa ating pamayanan. Hindi ba mas maganda kung may mga pasilidad sa ating pamayanan na mas makapagpapasaya sa atin at makapagpapagaan sa ating pamumuhay? Isipin ang isang palaruan para sa mga bata o di kaya'y isang *basketball court*, isang klinikang pangkalusugan para sa lahat o di kaya'y isang bulwagang barangay kung saan maaaring ganapin ang mga pulong o mga handaan o salu-salo. Magiging posible lamang ang lahat ng ito kung makikipag-ugnayan ka sa kinauukulan upang makamit ito. Dito makatutulong sa iyo ang modyul na ito. Magagabayan ka nito sa mga kinakailangang hakbang upang makapagsulat ng simpleng panukalang proyekto na maaaring suportahan ng inyong pamahalaang lokal o isang ahensiya na siyang makapagbibigay ng iyong kahilingan.

Sa paghingi mo ng tulong sa lokal na pamahalaan sa pamamagitan ng nakasulat na panukala, magagawa mo ang iyong bahagi sa pagtulong sa iyong pamayanan. Sa ganitong paraan makukuha mo ang pagpapahalaga sa iyo ng iyong mga kabarangayan.

Matutulungan ka ng modyul na ito upang matukoy ang mga pangangailangan ng iyong pamayanan at maliwanang na mailahad ito sa isang panukalang proyekto. Nahahati ito sa tatlong aralin:

Aralin 1 – *Pagsisimula ng Panukalang Proyekto*

Aralin 2 – *Ang Katawan ng Panukalang Proyekto*

Aralin 3 – *Pagbuo ng Panukalang Proyekto*

Anu-ano ang mga Matututuhan Mo sa Modyul na Ito?

Pagkaraang pag-aralan ang modyul na ito, magagawa mong:

- ◆ tukuyin ang mga pangangailangan ng iyong pamayanan;
- ◆ gumawa ng ulat o pahayag ng mga suliranin para sa mga paksa ng panukala;
- ◆ sumulat ng mga layunin para sa panukala;
- ◆ gumawa ng plano para sa halagang gugugulin sa proyekto;
- ◆ ipaliwanag ang mga benepisyo ng proyekto; at
- ◆ gumawa ng isang borador ng panukala na sumusunod sa tamang pormat.

Oops! Teka Muna

Bago mo pag-aralan ang modyul na ito, siguraduhing nabasa mo na ang mga sumusunod na modyul:

- ◆ Pagpapahayag ng Idea at Damdamin; at
- ◆ Mabisang Pagsusulat.

Anu-ano na ang mga Alam Mo?

Bago pag-aralan ang modyul na ito, sagutan ang simpleng pagsubok na ito upang malaman kung ano na ang mga nalalaman mo sa paksang ito.

Nakatala sa ibaba ang limang pangunahing bahagi ng panukalang proyekto.

- A — Pambungad/ *Background*/ Mga Dahilan ng Panukala
- B — Pahayag ng Suliranin at Layunin ng Panukala
- C — Mga Planong Pagkilos at Iskedyul ng mga Gagawin
- D — Badyet Para sa Proyekto
- E — Kahalagahan ng Panukala

Ang mga sumusunod na pangungusap ay maaaring nagpapaliwanag o nagbibigay ng halimbawa ng mga bahagi ng panukalang proyekto. Isulat sa patlang ang titik ng mga bahaging isinasaad ng pangungusap.

- _____ 1. Kahalagahan ng proposal para sa mga mamamayan.
- _____ 2. Pagsusuri sa pangangailan at mga dahilan ng proposal.
- _____ 3. Tinatayang gastusin
- _____ 4. Pagbaba ng bilang ng mga namamatay na sanggol
- _____ 5. Pagsusuri ng proyekto
- _____ 6. Paghiling ng ₱100000 sa loob ng apat na buwan
- _____ 7. Kailangang makumpuni at mapalaki ang ating klinika sa baranggay
- _____ 8. Mga hakbang na dapat sundin upang makamit ang mga layunin

Ano sa palagay mo, naging mahusay ka ba sa pagsagot? Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 34 upang malaman.

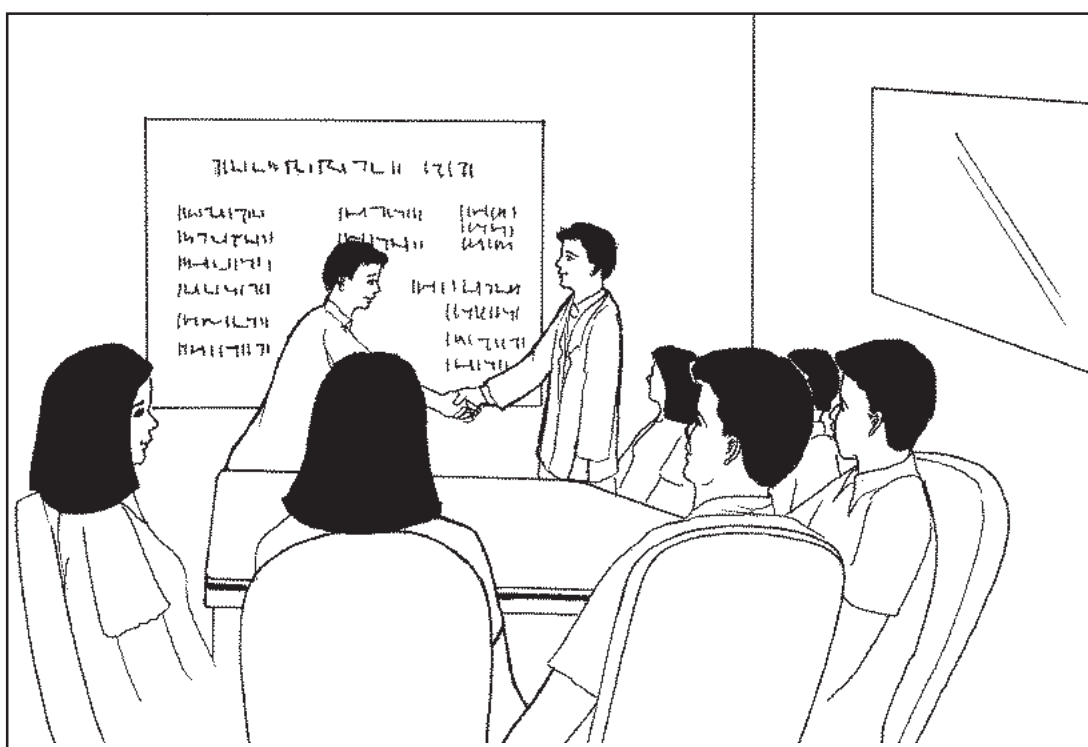
Kung tama ang lahat ng sagot mo, napakagaling! Ipinakikita nito na marami ka nang nalalaman tungkol sa mga paksa sa modyul na ito. Maaari mo pa ring ipagpatuloy ang pag-aaral sa modyul na ito upang mapagbalik-aralan ang mga bagay na alam mo na. Malay mo, may mga bagay ka pang matututuhan.

Kung mababa ang nakuha mo, huwag kang mag-alala. Ibig lamang sabihin nito, para sa iyo ang modyul na ito. Matutulungan ka nitong maintindihan ang mahahalagang konsepto na maaari mong magamit sa pang-araw-araw na pamumuhay. Kung pag-aaralan mong mabuti ang modyul na ito, malalaman mo ang mga sagot sa lahat ng pagsusuri at pagsasanay at marami pang iba. Handa ka na ba?

Maaari ka nang mag-umpisa sa susunod na pahina para sa pag-aaral ng Aralin 1.

Pagsisimula ng Panukalang Proyekto

Bago ka makapaghanda ng isang panukala o *proposal*, dapat ay matukoy mo muna ang bagay na kailangang-kailangan ng iyong pamayanan. Hindi mahirap mag-isip ng bagay na kulang sa iyong pamayanan. Ang natukoy mong pangangailangan ang siyang magiging batayan ng iyong gagawing proposal. Tungkol saan ang proyekto? Pagkaraang tukuyin ang pangangailangan ng iyong pamayanan, dapat mo itong isulat. Mahalagang maipaliwanag mong mabuti ang iyong panukala.

Ang layunin mo sa sulat ay makuha ang suporta ng inyong lokal na pamahalaan o alinmang ahensiya ng pamahalaan na siyang makatutulong upang makamit ang iyong layunin. Mas makabubuti para sa lahat kung ang iyong panukala ay agad na maaprobahan. Makakamit ang layunin ng lahat ng taong may kinalaman sa proposal at maraming tao ang mapapaligaya.

Makatutulong sa iyo ang aralin na ito upang mabatid mo ang kailangan ng iyong pamayanan. Magagawa mong isulat ang mga pangangailangang ito upang masimulan ang panukala mong proyekto. Handa ka na ba?

Pag-isipan Natin Ito

Magmasid sa iyong barangay at alamin ang kakulangan nito. Anu-anong mga bagay ang kailangang kailangan ng iyong pamayanan?

Maaaring iba-iba ang mga sagot dito depende sa pangangailangan ng iyong pamayanan.

Alamin Natin

Anu-anong mga bagay ang kailangang-kailangan ng iyong barangay? May mga suliranin ba ang iyong barangay na nangangailangan ng agarang lunas? Mag-isip ng dalawang suliraning kinakaharap ng iyong barangay ngayon.

1. _____
2. _____

Sa aking barangay, natukoy ko ang dalawang suliraning ito:

1. kakulangan ng suplay ng tubig; at
2. kakulangan ng isang maayos na *day care center*.

Ngayong natukoy mo na ang dalawang suliraning pambarangay, ano ang mga posibleng solusyong naiisip mo para dito?

Suliranin # 1

1. _____

Ang mga bagay na kailangan:

- a. _____
- b. _____

Suliranin # 2

2. _____

Ang mga bagay na kailangan:

- a. _____
- b. _____

Narito ang aking mga panukalang solusyon para sa suliranin ng aming barangay.

Suliranin # 1

1. Kakulangan ng malinis na suplay ng tubig.

Mga bagay na kailangan:

- a. Isang poso para sa komunidad
- b. Bigyang kaalaman ang mga mamamayan tungkol sa mga kabutihang dulot ng pagpapakulo ng tubig na inumin upang maiwasan ang mga sakit.

Suliranin # 2

2. Kakulangan ng isang magaling na *day care center*

Mga bagay na kakailanganin:

- a. bagong *day care center* para sa pamayanan
- b. isang pansamantalang *day care center* habang kulang pa ang pondo

Ano ang napansin mo sa aking mga ibinigay na halimbawa? Ang isang suliraning pampamayanan ay maaaring may dalawa o higit pang solusyon. Batay sa iyong sariling talaan, magbigay ng dalawang solusyon na magagawa mo agad.

Maaaring magkakaiba ang pangangailangan ng bawat pamayanan. Samantala, may mga pamayanan namang magkakatulad ng pangangailangan. Halimbawa ng mga ito ay basketball court, isang bulwagang pambarangay, klinikang pangkalusugan, *outpost* ng pulisya, isang poso at maging mga bagong kalsada.

Naisulat mo ba ang ilan sa mga bagay na ito sa nakaraang pagsasanay? Kung gayon, nasa tamang daan ka. Kung iba ang iyong mga sagot, tama lang din. Katulad ng nasabi kanina, ang ibang pamayanan ay may iba't ibang pangangailangan. Ngayon, tukuyin ang suliraning nagngangailangan ng agarang lunas. Dapat na mahalaga ito para sa pamayanan at madaling makamit.

Nakapag-isip ka na ba ng isang bagay? Kung gayon, mayroon nang batayan ang iyong panukalang proyekto. Ang panukalang proyekto ay isang nakasulat na mungkahi at siyang ihaharap sa mga taong makatutulong sa pagkamit ng layunin para sa pamayanan.

Ang **panimula**, ang unang bahagi ng iyong panukalang proyekto, ang magiging paksa ng araling ito. Dito mo tutukuyin ang kaukulang pangangailangan ng iyong pamayanan. Batay dito, maaari mo nang mailahad ang layunin ng iyong proposal. Dapat ay nakasaad din kung bakit mo ipinapalagay na ito ay mahalagang pangangailangan.

Ang bahaging ito ay dapat na maikli lamang ngunit malinaw at direkta ang punto. Dapat na nakapaloob dito ang paglalarawan ng iyong pamayanan at kung paanong makatutulong sa pangangailangan ng pamayanan ang panukalang proyektong iyong ibinigay.

Ang mga posibleng dahilan:

- a. Ang mga opisyal ng barangay ay dapat na magkaroon ng lugar ng pagtitipon.
- b. Kailangan ng mga kabataan ang lugar panlibangan o palaruan upang maengganyo silang sumali sa mga pisikal na gawain.
- c. Kailangan ng mga mamamayan ang malinis na suplay ng tubig upang maiwasan ang mga sakit.

Ang tanging hirap na mararanasan mo sa pagsulat sa bahaging ay ang presentasyong walang ligoy ngunit nagpapahayag na kailangan itong tugunan agad.

Magbalik-aral Tayo

Isipin na lamang kung nais ninyong magtipon-tipong mga magkakababayan pero wala kayong mapagdausang bulwagan para dito.

1. Ano sa palagay mo ang kulang sa iyong pamayanan?

2. Bakit mahalagang makamit ang pangangailangang ito?

3. Makakaisip ka ba ng mga dahilan kung bakit kailangang kailangan ito ng iyong pamayanan?

Ihambing ang iyong talaan sa mga halimbawang sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 34. Ang mga sagot mo ba ay katulad din ng aking halimbawa?

Pag-aralan at Suriin Natin Ito

Nagkaroon ka ng pagsasanay sa pagkalap ng mga katwiran para sa Panimula/*Background* ng proposal. Ngayon naman suriin ang halimbawa sa ibaba.

Populasyong may 60,000 ang Baranggay Mabuhay at mula ito sa 975 pamilya. Ang pangunahing pinagkukunang yaman ng baranggay ang pangangisda at agrikultura. Subalit may mga taong marunong gumawa ng banig na yari sa buri at telang yari sa pinya. Karamihan sa kanila ay gumagawa sa bahay. Ngunit maraming taong interesadong matutuhan ang kahusayan ng gawaing-kamay at iba pang maaaring pagkakakitaan.

Dahil dito, nangangailangan ang barangay ng isang *livelihood center* kung saan maaaring gumawa ang mahuhusay dito at mag-aral ang mga interesado rito. Sa makatuwid, kakailanganin ng isang gusali upang maisagawa ito. Sa ganitong paraan magkakaroon din sila ng lugar na pangkalakalan kung saan maaaring ipakita at maibenta ang mga yaring produkto. Ang gusaling ito ay maaari ding makatulong sa kanila upang sama-sama silang makagawa at makapagpalitan sa isa't isa ng kaalaman. Ito ay lugar na akma rin para sa pagsasanay at pagpupulong. Kasama ng *livelihood center* ang mga bibilhing kagamitan at makinarya katulad ng *weaving loom* o *buri drying machine* para sa lahat. Maaaring maitayo ang *center* na ito sa bakanteng lote sa likod ng kapilya.

Pansinin na maikli, malinaw at direkta ang punto ng pagpapahayag ng suliranin? Ito ang mga katangian ng isang mahusay na pagpapahayag ng suliranin. Nakasaad ang maikling paglalarawan ng pamayanan. Pagkaraay inilalatag ang suliranin ng pamayanan at sinusundan ng katwiran ng pangangailangan ayon sa pananaw ng pamayanan. Pagkaraan, ipapahayag naman ang katwiran sa pagtugon sa pangangailangan ng pamayanan. Ang ulat-panukala ay maaari ding kapalooban ng mga benepisyong kabutihang dulot nito sa barangay sa katagalan.

Nakikita mo na ba ang mga dahilan kung bakit kailangang maikli, malinaw at direkta sa punto ang pahayag ng suliranin? Tandaan, sinusubukan mong kumbinsihin ang mga ahensiyang makatutulong upang makamit ang pangangailangan at karapat-dapat itong masuportahan nila.

Subukan Natin Ito

Muling isulat ang mga sumusunod na mga pahayag ng suliranin. Pansining masalita, ang mga ito kaya hindi maliwanag ang nais iparating. Siguraduhing ang iyong pahayag ng suliranin ay maikli, malinaw at direkta ang punto.

1. Ako ay humihingi nang may-kababaang-loob sa pamahalaan, upang bigyang halaga ang panukalang ito, dahil mahalagang malaman na ang aming pamayanan ay nangangailangan ng istasyon ng pulis. Lubhang kailangan namin ng istasyon dahil walang lugar para sa amin upang ihain ang mga

reklamo o kaya ay kung saan maaaring gawin ang lahat ng mga bagay na may kinalaman sa gawain ng pulisya.

2. Kaming mga mamamayan ay lubhang nababahala sa mga krimeng nagaganap sa ating paligid at ang aming pagkabahala ay lumalala dahil sa nitong mga nakaraang buwan, ilan sa mga magnanakaw na nahuli ay inilalagak lamang buong gabi sa bulwagang pambayan na hindi ligtas na paglagyan ng mga kriminal. Sa aming palagay, bilang mga mamamayan ay kailangan namin ng isang lugar kung saan mas siguradong nababantayan ang kulungan upang kami ay makatulog nang mahimbing at makasiguro na ang mga kriminal na iyon ay hindi makakatakas at makagawa pang muli ng mga krimen sa kanilang mga kapwa.

3. Gusto ko lamang bigyang diin ang mga kondisyon ng mga pangunahing kalsada na talaga namang napakasama. Sa katotohanan, ang mga kalsadang ito ay hindi na maituturing na mga kalsada dahil ang mga ito ay imposible nang madaanan ng mga sasakyan. Paano naming maihahatid ang mga bagay na dapat ihatid sa kinauukulan kung napakasama ng kondisyon ng mga kalsadang ito kung saan ang biyahe ay napakahabang katulad ng dalawang balik. At hindi na kailangang sabihin na ang mga produktong dapat ihatid ay mga delikadong produkto at hindi ligtas dahil kinakailangan pang magpalipat-lipat dahil nga sa kundisyon ng mga daan, at lalo pa ang mga taong sumasakay lamang sa mga pampublikong sasakyan.

Ihambing ang iyong isinulat sa mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pp. 34–35. Ang mga sagot mo ba ay katulad ng sa akin?

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

Isipin mo na sa iyong barangay ay mayroon lamang iisang linya ng telepono. Lagi itong *busy* dahil sa dami ng mga taong gumagamit nito. Kung sa ganon, kailangan pa ng isang linya upang mas maraming tao ang makagamit nito.

Nakatala sa ibaba ang mga posibleng dahilan kung bakit kailangan ng aming baranggay ang isa pang linya ng telepono. Pumili ng dalawang pinakamagandang dahilan upang makumbinsi mo ang pamahalaang suportahan ang pangangailangang ito. Lagyan ng tsek (4) ang tamang sagot.

- ☐ Mas malaki ang kikitain ng kompanyang magkakabit ng telepono dahil mas maraming tao ang makagagamit nito.
- ☐ Magbibigay ito ng libangan sa kabataan dahil gusting gusto nilang gumamit ng telepono.
- ☐ Mas mabilis na matatanggap ang mahalagang tawag dahil sa karagdagang linya ng telepono.
- ☐ Upang mabigyan ng trabaho ang mga *electrician* sa lugar – ang pagkakabit ng poste at mga kable ng telepono.
- ☐ Mas maraming transaksyong pangkalakalan ang magagawa sa telepono.

Base sa pangangailangang nakasaad sa unang bahagi ng pagsasanay at sa dalawang dahilang napili mo mula sa talaan, gumawa ng isang epektibong pahayag ng suliranin.

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 35. Paano mo ito nasagot? Kung katulad ng sa akin ang iyong mga sagot, ang araling ito ay naintindihan mong mabuti. Kung iba kaysa sa akin ang iyong mga sagot, pagbalik-aralan ang mga bahaging hindi mo masyadong naintindihan at gawin ang susunod na gawain.

Tandaan Natin

- ◆ Ang **pangangailangan** ay isang kakulangan. Isa itong bagay na gusto mong makamit sa hinaharap.
- ◆ Ang **pahayag ng suliranin** ay tumutukoy sa mga pangangailangang nais tugunan ng proyekto. Nagsasaad rin ito kung bakit mahalaga ang proyekto.
- ◆ Ang magandang pagpapahayag ng suliranin ay maikli, malinaw at direkta ang punto.

Ang Katawan ng Panukalang Proyekto

Pagkatapos pag-aralan ang tamang pagsusulat ng pagpapahayag ng suliranin, handa ka nang mapag-aralan ang pagsusulat ng iba pang bahagi ng project proposal. Ituturo sa iyo ito ng modyul, bukod sa iba pang bagay. Handa ka na ba?

Alamin Natin

Dapat lutasin ang mga suliraning nangangailangan ng kagyat na tugon. Ang pagtugon sa mga pangangailangang ito ang ating pangunahing layunin. Ang mga layunin ay ang mga bagay na gusto nating makamit. Ito ang nagbibigay paliwanag sa mga adhikain ng iba't ibang gawain sa panukala.

Upang malaman kung paano gawin ang mga layunin, pag-aralan ang halimbawang ito. Halimbawang ang isang kalsada sa inyong lugar ay baku-bako at puro butas, ang mga butas na ito ay maaaring maging sanhi ng pagkasira ng mga sasakyan kung kaya't kailangan matakpan agad. Ngayong natukoy mo na ang mga suliranin, ano ang bagay na pinakakailangan ng iyong lugar?

Kung sinabi mong mas maaayos na mga kalsada, tama ka.

Ngayong alam mo na kung ano ang suliranin at ang iyong kailangan, maipapahayag mo na ang iyong layunin. Kailangan ng iyong lugar ng mas maaayos na mga kalsada, kung saan makadaraan ang mga sasakyan nang hindi ito nasisira. Mula rito, maaari mo nang tukuyin ang iyong layunin. Maaari itong:

- ◆ Upang magkaroon ng mas maaayos na mga kalsada na madaraan ng mga sasakyan nang hindi nasisira

Pansinin na ang iyong layunin ang nagbibigay dahilan kung bakit gusto mong maayos ang mga kalsada. Pansinin na ang ating layunin ay “makapagbigay ng mas maaayos na mga kalsada” at hindi “aspaltuhin ang kalsada” o “gawing sementado ang mga kalsada.” Ang mga pangungusap na ito ang magbibigay ng paraan o kung paanong ang iyong panukalang proyekto ay makakamit. Tatalakayin ang mga ito sa ating mga susunod na paksa.

Subukan Natin Ito

May mga pangungusap sa ibaba. Sabihin kung ang pangungusap ay nagsasaad ng layunin o paraan ng pagkamit ng pangangailangan. Isulat sa patlang ang titik **L** para sa layunin at titik **P** para sa paraan.

- _____ 1. Mapalawig ang mga tubo mula sa pangunahing linya ng tubig
- _____ 2. Mabigyan ng lugar ang mga mamamayan kung saan maaaring idaos ang mga pagtitipon
- _____ 3. Paglalagay ng *humps* sa *road intersections*
- _____ 4. Mapabuti ang kaligtasan ng mamamayan sa gabi
- _____ 5. Mabigyan ang mga mamamayan ng karapatang malaman ang mga impormasyon at pangyayari
- _____ 6. Pag-aayos ng mga bahaging elektrikal sa mga poste ng ilaw
- _____ 7. Pagbibigay ng tuluy-tuloy na suplay ng tubig sa mga mamamayan
- _____ 8. Paggawa ng pundasyon ng bulwagang pambayan
- _____ 9. Pagbaba ng mga insidente ng aksidenteng may kinalaman sa pagmamaneho
- _____ 10. Paggawa ng mga sisidlan ng mga aklat para sa aklatang pambayan

Ihambing ang mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 35. Nakuha mo ba ang lahat ng tamang sagot?

Magbalik-aral Tayo

Sa bawat suliranin at pangangailangan nabanggit sa ibaba, magbigay ng isang layunin at isulat ito sa patlang. Ang unang bilang ay isang halimbawa nito.

1. *Suliranin:* Pagtaas ng bilang ng mga kabataang nalululong sa ipinagbabawal na gamot

Pangangailangan: Palaruan ng basketbol

Layunin: Maglaan ng isang palaruan kung saan maaaring gugulin ng kabataan ang kanilang oras nang maiwasan ang pagkagumon sa mga bawal na gamot
2. *Suliranin:* Pagtaas ng insidente ng pagkakaroon ng sakit dulot ng mga bakteryang dala ng tubig

Pangangailangan: Panggagalinagn ng malinis na inuming tubig

Layunin: _____

3. *Suliranin:* Ang mga nakatatandang mamamayan ay walang pagkukunan ng pagkakakitaan

Pangangailangan: Programang pagsasanay para sa mga gawaing pangkabuhayan

Layunin: _____

4. *Suliranin:* Pagtaas ng bilang ng mga krimen

Pangangailangan: himpilan ng pulisya

Layunin: _____

5. *Suliranin:* Pagtaas ng bilang ng mga batang kulang sa sustansiya

Pangangailangan: *School-based feeding program*

Layunin: _____

Ihambing sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 35, ang iyong mga isinulat. Ang mga sagot mo ba ay katulad ng sa akin?

Alamin Natin

Pagkatapos magtala ng iyong mga layunin, makagagawa ka na ng isang talaan ng mga bagay na dapat gawin o *plan of action*. Itala ang mga hakbang na gagawin upang malutas ang suliranin.

Dapat na malinaw ang iyong talaan ng mga bagay na dapat gawin. Dapat nakapaloob dito ang mga gawaing nakaplano upang makompleto ang proyekto ayon sa pagkakasunud-sunod at gayundin ang mga tauhang kakailanganin sa bawat gawain.

Ang talaan ng mga bagay na dapat gawin ay dapat na makatotohanan at isinasalang-alang ang panahon at perang gugugulin dito.

Maaari mo ring banggitin sa iyong talaan kung ano ang kaibahan ng iyong pamamaraan sa iba. Bigyang diin ang kahalagahan nito sa kasalukuyang sitwasyon ng iyong pamayanan.

Pag-aralan ang plano sa pagpapatayo ng isang *livelihood training center* at iba pang gawaing pangkabuhayan na nakasentro sa pamayanan, na nakatala sa ibaba.

Planong Gawain para sa Baranggay Mabuhay *Livelihood Center*

- A. Pag-aproba at paglabas ng badyet (5 araw)
- B. Subastahan para sa pagpapatayo ng *livelihood center* (2 linggo)
 - 1. Tatlong mangongontrata ang aanyayahan upang magbigay ng kani-kanilang selyadong tawad para sa pagpapatayo ng gusali
 - 2. Ang mga mangongontrata ay magbibigay ng kanilang mga planong pang-estruktura at pang-arkitektura para sa gusali
- C. Pagpili ng mangongontrata at pag-aproba sa planong pang-arkitektura ng gusali (1 araw)
 - 1. Gagawin ng konsehong pambarangay na napili sa isang pagpupulong na pambarangay
 - 2. Ang napiling disenyo ng gusali at ang mangongontrata nito ay ipahahayag sa isang regular na pulong ng barangay at ipapaskil sa *bulletin board* ng bulwagang pambarangay
- D. Pagpapatayo ng gusali sa ilalim ng superbisyon ng konsehong pambarangay (6 na buwan)
- E. Pagtatalaga ng mga kawani ng gusali (2 araw)
 - 1. Pagtatalaga ng 2 kawani ng gusali, isang tagapangalaga ng gusali at isang espesyalista o *livelihood trainor* na pinili ng konsehong pambarangay
 - 2. Pagtuturo at pagtatalaga sa mga gawain ng mga kawani
- F. Pormulasyon ng pagsasagawa ng proyekto ng pangkabuhayan (1 buwan)
 - 1. Pormulasyon ng isang komite na pinangangasiwaan ng espesyalista para sa mga programa at iminungkahi sa konsehong pambarangay para aprobahan

2. Unang taong implementasyon ng plano na ipriprisinta at aaprobahan sa pagpupulong ng konseho
- G. Pagsasanay sa operasyon ng gusali (1 buwan)
 1. Pagpapakilala ng mga serbisyo ng *livelihood center* sa pamayanan sa pamamagitan ng pagpapatalastas ng mga proyekto nito
 2. Pagsasanay na tatagal ng isang buwan
 3. Ebalwasyon sa sagot ng pamayanan sa pagsasanay
- H. Pormal na pagbubukas ng pasilidad at simula ng operasyon ng *livelihood center* (1 araw)

Kung ikaw ang tagapagtaguyod, batay sa plano ng mga gawain, aaprobahan mo ba at susuportahan ang panukalang proyekto para sa *livelihood center*? Bakit/Bakit hindi?

Kung ako ang tagapagtaguyod, aaprobahan ko ang panukala dahil ang plano ng paggawa ay kompleto at makatwiran. Ang mga gawaing may kinalaman sa proyekto ay naibigay nang maayos ayon sa pagkakasunud-sunod nito. Dapat nakalagay ang petsa ng bawat gawain sa plano. Kung hindi ka sigurado kung kailan mag-uumpisa ang proyekto, maaari mong ilagay kung gaano katagal ito, katulad ng halimbawang naibigay. Makagagawa ka na ba ng plano ng dapat gawin para sa iyong panukalang proyekto? Tandaan, ito ay dapat na maikli, direkta ang punto at kompleto.

Huwag kang matakot na magmungkahi ng pagbabago! Siguraduhin lamang na ito ay makatotohanan at madaling makamtan.

Subukan Natin Ito

Halimbawang ang iyong panukala ay ang pagtataguyod ng Pambansang Araw ng Bakuna para sa susunod na buwan. Gusto mong ang lahat ng sanggol sa inyong lugar ay mabakunahan. Gumawa ng isang plano ng dapat gawin gamit ang sumusunod na espasyo. Siguraduhing itala kung gaano tatagal ito.

Plano ng Dapat Gawin para sa Pambansang Araw ng Bakuna Proyektong Magtataguyod sa Pamayanan

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5.	_____

6.	_____

7.	_____

8.	_____

Ihambing ang iyong plano ng paggawa sa halimbawang nasa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 36.

Pag-isipan Natin Ito

Mahalagang alamin ang mga kagamitang kakailanganin upang makompleto ang iyong proyekto. Alamin kung ano ang mga bagay na magagamit mo na mayroon ka. Maaari ka ring magtanung-tanong upang malaman mo kung saan ka makakamura sa pagbili ng mga kagamitang bibilhin. Dapat ay alamin mo rin kung gaano katagal ang panahon na gugugulin para sa bawat gawain. Sa ganitong paraan, malalaman mo kung gaano katagal ang gugugulin mong panahon sa buong proyekto.

Alamin Natin

Nangangailangan ng pera ang mga proyekto. Kailangang bumili ng mga kagamitan para sa iyong proyekto upang maisakatuparan ang layunin.

Sa pagplano ng proyekto, dapat na nakasaad dito ang halagang gugugulin. Ang **badyet** ay talaan ng gastusin upang makamit ang iyong mga layunin. Ang talaang ito ay dapat pag-aralang mabuti. Huwag isali ang mga bagay na hindi kailangan para sa proyekto. Halimbawa, ang pag-upa ng *bulldozer* ay hindi naman kailangan sa paggawa ng *waiting shed*, hindi ito dapat isali sa talaan ng badyet.

Sa naibigay na halimbawa ng pagpapatayo ng *livelihood center*, ang pag-upa ng mangongontrata ay makapagpapadali ng paggawa ng badyet. Kadalasan, ang mga mangongontrata ay mayroon nang panukalang badyet para sa isang proyekto. Maaari mo itong iprisinta sa ahensiyang magtataguyod ng panukala. Kadalasan, ang mga mangongontrata ay nagtatawaran at pabababaan sila ng halaga sa subastahan. Ang proyekto ay ipagkakaloob sa may pinakamababang halaga ng badyet. Ang proyektong *livelihood center* ay mayroon pang ibang kailangang gastusin. Ang susuwelduhin ng mga kawani para dito ay kasama din dito at dapat na isama sa badyet. Ang iba pang gastusin katulad ng halagang gagastusin sa pagbubukas ng

center ay maaari ding isali. Alamin muna ang mga halaga ng mga gamit na kakailanganin at maghanap ng murang bilihan bago gumawa ng panukalang badyet. Sa ganitong paraan, maiiwasan ang mga suliraning may kinalaman sa pagbabadyet.

Pag-aralan ang panukalang badyet para sa livelihood center sa ibaba.

Panukalang Badyet para sa Barangay Mabuhay Livelihood Center		
Pagpapatayo ng Gusali		Halaga
Base sa subastang isinumite ng XYZ <i>Construction Company</i> (Para sa 1-palapag, 3 silid, konkretong Gusali na may mga pangunahing bahaging panggusali)		₱564567.25
Suweldo		₱156000.00
Espeyalista o <i>livelihood trainor</i>		
P5000.00/buwan sa loob ng 2 taon	₱120000.000	
Tagapangalaga ng gusali		
P1500.00/buwan sa loob ng 2 taon	₱36000.00	
Gastusin para sa Pagsasanay ng mga Kawani		₱15500.00
Kagamitan para sa pagsasanay		₱104913.00
Weaving Loom		
₱12000.00 × 3	₱36485.32	
<i>Buri Drying Machine</i>	₱34050.10	
<i>Dyeing Machine</i>	₱34378.00	
Furniture and Fixtures		₱78000.00
Office Supplies		₱10000.00
Computer		₱8000.00
Gastusin para sa operasyon		₱13000.00
Seremonya para sa pagbubukas		₱15560.00
Kabuuang Halaga		₱1082540.60

Ano ang natutuhan mo sa paghahanda ng isang panukalang badyet? Sa palagay mo ba ay mahirap itong gawin? Hindi mahirap ito kung isasaisip mo ang mga sumusunod:

1. Gawing simple at malinaw ang iyong badyet. Dapat na malaman agad ng ahensiyang magtataguyod ang mga bahagi nito. Ang mahahalagang detalye ng gastusin ay dapat na malinaw ang pagkakasaad.

2. Ayusing mabuti ang iyong panukala. Pagpangkat-pangkat ang mga gastusin ayon sa klasipikasyon ng mga ito. Siguraduhing nakahanay ang mga halaga upang madaling sumahin ito.
3. Gumawa ng pag-aaral ng mga ahensiyang nagtataguyod ng mga proyekto at alamin ang mga bagay na kailangan sa panukala at ang halagang kanilang tinutustusan upang makasama ang iyong panukala sa kanilang itataguyod. Sa ganitong paraan mas malaki ang tsansang maaprobahan ang iyong proyekto. Maaari ka ring manghingi ng kopya ng mga naaprobahan nilang mga proyekto upang maikumpara ang gawa mo.
4. Ihanda ang iyong badyet hanggang sa huling sentimo. Ang mga ahensiyang nagtataguyod ng mga proyekto ay kadalasang gumagawa ng pag-aaral para sa itataguyod nilang proposal.
5. Siguraduhing tama ang lahat ng kukuwentahin. Mangangahulugan ito ng iyong integridad at karapat-dapat na pagtitiwala para sa iyo.

Handa ka na bang gumawa ng panukalang badyet?

Subukan Natin Ito

- A. Nakatala sa ibaba ang mga pasilidad na maaaring kailanganin ng iyong pamayanan. Isulat sa patlang ang mga bagay na kakailanganin sa pagpapatayo o paggawa nito, kasama ang kaakibat na halaga ng mga ito. Maaari kang magtanong sa isang mangongontrata o sa isang taong mapagkakatiwalaan tungkol dito. Siguraduhing ang mga nakatalang halaga ay makatotohanan.

1. *Basketball Court*

2. Sementadong kalsada (2 kilometrong haba)

3. Bulwagang Pambayan

4. Dalawang *waiting shed*

5. 15 ilaw para sa mga poste

- B. Maghanda ng badyet para sa proposal sa mga sumusunod na gastusin. Maaaring sundan ang badyet na nasa pahina 17. Magtalaga ng mga pangalan para sa mga pangkat ng gastusin upang maging maayos ang iyong panukala. Gumamit ng isang malinis na papel para sa pagsasanay na ito.

Pala	(4 na pala sa halagang ₱567.00 isa)
Tagahukay	(4 na tagahukay sa halagang ₱570/araw sa loob ng 5 araw)
Palakol	₱360.00
Timba	(4 na timba sa halagang ₱56.50 isa)
Semento	(4 na sakong semento sa halagang ₱445.00 isa)
Graba at buhangin	₱1230.00
Roofing materials	₱4059.00
Pulley System	₱780.60

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pp. 36–38. Nakuha mo ba lahat ng tamang sagot?

Magbalik-aral Tayo

May mga nakatalang sitwasyon na may kaakibat na suliranin sa ibaba. Isulat sa patlang ang mga layuning makatutulong sa suliranin. Magbigay ng detalyadong paglalarawan ng mga hakbang na gagawin upang maisagawa ang mga layunin.

1. Kapag may-sakit ang isang mamayan at kailangan dalhin sa doktor, pumupunta sila sa pinakamalapit na pagamutan. Isang oras ang biyahe

papunta sa pagamutang iyon. Hindi ito maginhawa para sa isang pasyente lalo na't kailangang magamot siya kaagad. Magpanukala ka ng pagtatayo ng isang klinika sa iyong barangay.

2. May balita na ang kabataan sa inyong lugar ay gumagamit ng mga ipinagbabawal na gamot. Nalaman mo ring ang kabilang baranggay ay naglulunsad ng programang pang-isports upang hindi magumon ang mga kabataan sa ipinagbabawal na gamot. Ano ang magagawa ng iyong pamayanan upang magawa ang katulad na layunin? Magpanukala ka ng liga ng basketbol na regular na sa iyong barangay.

3. Ang iyong lugar ay nasa tabing kalsada. Kung minsan ang daloy ng trapiko ay lubhang napakabagal at ang ibang mga sasakyan ay napakabilis magpatakbo. Mayroon kang mga anak at gusto nilang maglaro sa labas kasama ang kanilang mga kalaro dahil walang lugar para sa kanila sa loob ng inyong bahay upang magtatakbo. Dahil dito, gagawa ka ng panukala para sa isang palaruan para sa mga bata.

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 39. Nakuha mo ba ang mga sagot na katulad ng sa akin?

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

- A. Alalahanin ang proyektong palaruan sa nakaraang pagsasanay. Maghanda ng simpleng badyet para dito.

- B. Batay sa sumusunod na sitwasyon, gumawa karampatang layunin at plano ng paggawa. Gumawa rin ng badyet para dito.

Napansin mong tuwing may pagpupulong ang mga opisyal sa inyong barangay, ginaganap ito sa bangketa, sa harap ng bahay ng kapitan ng barangay. Mukhang wala silang lugar para sa ganitong pagpupulong. Hindi magandang lugar ang bangketa para sa kanila upang magdaos ng ganitong pagpupulong dahil maaaring makinig ang ibang tao sa kanilang pinag-uusapan at maaaring gumawa ng ingay ang mga ito. Ang mga nagdaraang sasakyan ay nakaaabala sa kanilang pagpupulong. Gumawa ng panukala para sa isang bulwagang pambarangay.

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 40. Nakuha mo ba ang sagot?

Tandaan Natin

- ◆ Ang **layunin** ay ang bagay na gusto mong makamit. Kapag nakamtan na ito, natugunan na ang pangangailangan.
- ◆ Matagumpay lamang ang isang proyekto kung natugunan ang mga layunin at pangangailangan nito.
- ◆ Ang **plano ng dapat gawin** ay isang detalyadong pagsasalarawan ng lahat ng gagawin na may kinalaman sa panukalang proyekto, kasama dito ang panahong iyong gugugulin.
- ◆ Alamin ang iyong proyekto! Isama lamang sa badyet ang mga bagay na mahalaga para dito.
- ◆ Sa paggawa ng badyet, siguruhing nakapaloob dito ang lahat ng mahalagang gastusin.

Pagbuo sa Panukalang Proyekto

Natutuhan mo na kung paano sulatin ang tatlong mahahalagang bahagi ng isang panukalang proyekto—ang pagpapahayag ng suliranin, ang plano ng mga dapat gawin, at ang badyet. Nakarating ka na sa bahaging ito at nagawa mo na ang mga nakaraang pagsasanay. Makokompleto mo na ang buong panukalang proyekto. Ang huling bahagi—ang mga benepisyong makukuha mula sa proyekto ang susunod nating tatalakayin.

Pag-aralan ang iba't ibang bahagi ng panukalang proyekto. Una, isipin mo kung ano ang pangangailangan ng iyong pamayanan at bakit, pagkatapos ay ilahad ang iyong layunin at gumawa ng plano ng dapat gawin. Panghuli, gumawa ng badyet kasama ang haba ng panahong gugugulin para sa proyekto. Ano sa palagay mo ang susunod?

Siyempre, ang konklusyon ng panukala. Magkakaroon ka na ng simple ngunit epektibong panukalang proyekto.

Matututuhan mo sa araling ito kung paano ilahad ang mga benepisyo ng proyekto at kung sinu-sino ang mga makikinabang dito. Mag-umpisa na tayo.

Subukan Natin Ito

Tandaan, gumagawa ka ng panukala para sa iyong pamayanan. Ang panukala, kung gayon, ay maglalahad ng pangangailangan ng mga kasapi. Makapagbibigay ka ba ng mga grupo ng tao sa inyong barangay na siyang makikinabang sa bagong tayong bulwagang pambayan?

Ihambing ang iyong isinulat sa halimbawang nakalahad sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 41. Ang mga sagot mo ba ay katulad ng sa akin?

Alamin Natin

Ang paggawa ng isang panukalang proyekto para sa iyong pamayanan ay isang maganda at dakilang gawain. Hindi mo dapat kalimutan na pinaglilingkuran mo ang pamayanan. Ngunit ang iyong pamayanan ay binubuo ng maraming tao at pangkat. Ang bawat isa sa kanila ay makikinabang sa proyekto sa iba't ibang paraan.

Ang katapusan o konklusyon ng iyong panukala ay dapat na naglalahad ng dahilan kung bakit ang pag-aproba nito ay magandang desisyon. Direktang may kinalaman ito sa unang bahagi—ang pahayag ng suliranin. Hindi mo na kailangang isaalang-alang ang iba pang bahagi sa pagsusulat ng bahaging ito. Magpokus lamang sa “pangangailangan” na inilahad mo sa panimula ng iyong proposal. Dapat mong tayahin at ipakita na ang mamamayan ang makikinabang sa iyong panukala. Sa bahaging ito, dapat na nakasaad ang bawat taong makikinabang sa iyong panukala at kung anong pakinabang ang makukuha nila dito.

Halimbawa ng mga taong makikinabang:

1. Mga nanay
2. Mga bata/mga anak
3. Mga tatay
4. Mga negosyante
5. Mahihirap na tao
6. Mga magsasaka
7. Mga opisyal ng pulisya

Ngayon, gawin natin ang mga gabay na naibigay sa itaas. Magkunwaring gumagawa ka ng isang panukala sa pagpapatayo ng isang bulwagang pambayan para sa iyong pamayanan. Ilahad na mahalaga ito sapagkat walang lugar kung saan idaraos ng mga kasapi ng pamayanan ang kanilang mga pagpupulong at kasiyahan.

Huwag kalimutang isaad dito kung sino makikinabang sa proyekto. Tingnan ang halimbawang konklusyon.

Ang bulwagang pambayan ay mapakikinabangan ng lahat ng kasapi ng aming pamayanan – mga may-bahay, mga bata, mga kabataan, mga propesyonal at maging mga mangangalakal. Sa pagtataguyod ng proyektong ito, makatitiyak na magkakaroon ng isang ligtas na lugar para sa mga bata upang makapaglaro at matuto rin mula sa ibang pasilidad na alok ng *center*. Ang mga may-bahay ay hindi na mag-aalalang gumagala ang kanilang mga anak dahil sa kaligtasan ng mga ito sa *center*. Ang mga nanay at tatay ay maaaring makihalubilo na lamang at makisaya sa iba pang kasapi ng pamayanan. Maaari ring magamit ng mga magsasaka ng bulwagan para sa pag-aaral o pagpupulong. Maaaring pumunta dito ang mga tao at makapagsaya nang libre. Maaari ding idaos nang libre dito ang pag-aaral para sa mga taong hindi kayang tustusan ang kanilang pag-aaral. Ang mga mangangalakal naman ay makikinabang din dito sa pamamagitan ng pagpapatayo ng mga tindahan o kantina sa loob ng bulwagan. Ang pakinabang na makukuha sa bulwagan ay iba-iba at halos lahat ng mga kasapi ng pamayanan ay makikinabang.

Mula dito ay makikita mo na ang halos lahat ng kasapi ng iyong pamayanan ay makikinabang sa sa bulwagang ipinapanukala mong ipatayo.

Magbalik-aral Tayo

Mula sa pagpapahayag ng suliraning nakatala sa ibaba, sagutin ang mga sumusunod na katanungan tungkol sa pakinabang ng mga programa.

Pagpapahayag ng Suliranin

Nilalayon ng panukalang ito ang pagpapatayo ng isang bulwagang pambarangay. Magkakaroon ng lugar para sa mga mamamayan upang idaos ang mga pagpupulong, sama-samang pagdarasal, mga pagsasanay at mga seminar. Ang bulwagang ito ay maaari ring magamit bilang isang sisidlan ng mga aklat para sa isang maliit na aklatan, isang lugar na palaruan para sa mga bata, o kaya ay lugar para sa mga mag-aaral o iba pang tao na gustong gumawa ng kanilang mga proyekto.

Mula sa talaan sa ibaba, piliin ang mga taong makikinabang sa bulwagang pambarangay sa isang pamayanan sa pamamagitan ng paglalagay ng tsek (4) sa kahon.

- ☐ mga hayop
- ☐ mga magsasaka
- ☐ mga artista sa Maynila
- ☐ mga Australiano
- ☐ mga kapitan ng barangay at iba pang opisyales ng barangay
- ☐ mga tao mula sa Mindanao
- ☐ mga nanay
- ☐ mga tatay
- ☐ organisasyong sibiko
- ☐ mga kabataan sa barangay

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 41 bago ipagpatuloy ang iba pang bahagi ng pagsasanay. Nakuha mo ba lahat ng tamang sagot?

Sagutin ang mga sumusunod na katanungan.

1. Paano makikinabang ang mga magsasaka sa bulwagang pambarangay?

2. Paano makikinabang ang mga nanay sa bulwagang pambarangay?

3. Paano makikinabang ang mga kabataan sa bulwagang pambarangay?

4. Mula sa mga sagot sa mga tanong sa 1-3, paanong makikinabang ang buong pamayanan sa proyektong ito?

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 41.

Pag-isipan Natin Ito

Kung naintindihan mo ang mga aralin, maaari mo nang magamit ang iyong mga natutuhan sa paggawa ng project proposal para sa iyong pamayanan. Ang proposal ay katulad din ng ibang sulatin. Paano sila magkatulad? Kung iyong napansin, ang mga ito ay may sinusunod na pormat. Ano ang simpleng pormat na ito?

Upang malaman ang kasagutan sa tanong na ito, ipagpatuloy ang pagbabasa at tatalakayin natin ito.

Alamin Natin

Ang halos lahat ng mga sulatin ay sumusunod sa isang simpleng balangkas na may tatlong pangunahing bahagi: ang panimula, ang katawan at ang katapusan.

Ito rin ang balangkas na sinusunod ng panukalang proyekto:

1. **Panimula** — katulad din ito ng pagpapahayag ng suliranin o dahilan ng isang panukalang proyekto.
2. **Katawan** — binubuo ito ng plano ng dapat gawin at ang panukalang badyet.
3. **Katapusan o Konklusyon** — katulad ito ng bahagi ng pagsusuri o ng bahaging naglalahad ng kapakinabangang dulot ng proyekto.

Ngayon pag-aralan naman natin ang kumpletong balangkas ng isang simpleng panukalang proyekto sa ibaba.

1. **Pamagat** — kadalasan pinaikling bahagi ng ulat-panukala o ang pangangailangan

Halimbawa: Panukala Para sa Pagpapatayo ng Bulwagang Pambarangay

2. **Nagpadala** — ang iyong pangalan bilang manunulat ng proposal at ang tirahan para sa pagpapadala ng koreo.

Halimbawa: mula kay Ruby Cortez

116 Rubi Street, Lot 3, Blk. 58

Barangay Selino, Poblacion

Sta. Fe, Nueva Vizcaya

3. **Petsa** — ang araw kung kailan mo isusumite ang iyong panukala at ang kinakulang haba ng panahong gugugulin sa pagkompleto ng proyekto

Halimbawa: Ika-24 ng Hunyo 2000

Pagpapatayo: 3 buwan

4. **Pagpapahayag ng Suliranin** — ang pangangailangan at dahilan kung bakit ito kailangang matugunan nakasaad sa isang saknong at may wastong pamagat

Halimbawa: Pagpapahayag ng Suliranin

Ang panukalang ito ay para sa.....

5. **Layunin** — kung ano ang nilalayong gawin ng proposal

Halimbawa: Layunin

Nilalayon ng panukalang ito na.....

6. **Plano ng Dapat Gawin** — ang mga hakbang na pinaplano mong gawin at ang panahong gugugulin upang matapos ang proyekto

Halimbawa: Plano ng Dapat Gawin

Ang panukalang ito ay maisasakatuparan.....

7. **Badyet** — ang kalkulasyon ng halagang gugugulin para sa proyekto

Halimbawa: Badyet

Ang halagang hinihiling para sa panukalang ito ay.....

8. **Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito** — ang katapusan, kung saan nakasaad ang mga taong makikinabang sa proyekto at kung ano ang kanilang mapapala dito

Halimbawa: Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito

Ang proyektong ito ay kapaki-pakinabang para sa mga.....

Ito ang walong bahagi ng isang panukalang proyekto at ang kanilang pagkakasunud-sunod. Makikita mo rito ang balangkas at kung paano lalabas ang pinal na panukala.

PANUKALA PARA SA DALAWANG CELLULAR TELEPHONES

Mula kay Ruby Cortez

116 Rubi Street, Lot 3, Blk. 58

Barangay Selino

Sta. Fe, Nueva Vizcaya

Ika-16 ng Hulyo 2000

Haba ng panahong gugugulin: Humigit-kumulang isang linggo

Pagpapahayag ng Suliranin

Ito ay isang proposal para sa dalawang *cellular telephones* para sa aming pamayanan. Ang dalawang teleponong ito ay itatabi at pangangalagaan sa bulwagang pambarangay at sa bahay ng baranggay kapitan. Ang mga teleponong ito ay mahalaga sapagkat ang mga *landline based* na telepono ay ikakabit pa lamang sa aming barangay. Ang mga tawag na mahahalaga lalo na sa oras ng kagipitan ay agad na matatanggap at makararating sa mga kinauukulan.

Layunin

Ipanukala ang pagbili ng dalawang *cellular telephones* na magagamit sa pamayanan upang mabigyan ang mga kasapi ng serbiyong pangkomunikasyon.

Plano ng Dapat Gawin

- A. Pag-aproba ng badyet
- B. Pagbili ng dalawang *cellular telephones* (isang linggo)
- C. Pagsubok sa paggamit nito – ang bayad ay kada tawag (isang buwan)
- D. Pagsusuri ng serbisyong pangkomunikasyon (dalawang araw)
- E. Pormal na operasyon ng lugar kung saan makatatawag ang mga mamamayan sa bulwagang pambaranggay at sa bahay ng kapitan ng baranggay

Badyet

Kinailalang badyet ₱13000.00

Halaga ng isang 3210 *Nokia* na may *charger*

₱6500.00 × 2

Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito

Dahil sa kakulangan ng *landline based* na mga telepono, matutugunan ng mga *cellular telephones* na ito ang pangangailangan ng pamayanan sa pasilidad pangkomunikasyon. Magiging kapaki-pakinabang ito sa lahat ng kasapi ng pamayanan. Mangangahulugan ito ng mas mabilis na pagtanggap at paggawa ng mahahalagang tawag para sa lahat. Ang mga kasapi ng pamayanan na may mga kamag-anak sa ibang bansa ay magkakaroon na ng komunikasyon. Ang mga mangangalakal naman ay makatatawag at makatatanggap na ng tawag para sa kanilang mga kalakal na kailangan. Ang *cellular phones* na ito ay mahalagang bagay para sa pamayanan dahil magagamit ito ng halos lahat ng kasapi ng baranggay sa pakikipagkomunikasyon sa mga taong nasa malayo.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

- A. Nakatala sa ibaba ang walong bahagi ng panukalang proyekto. Ang mga ito ay hindi nakaayos ayon sa kanilang pagkakasunud-sunod. Ayusin ito sa pagkakasunud-sunod sa pamamagitan ng pagsulat ng mga numerong 1 hanggang 8.

- _____ a. Badyet
- _____ b. Petsa
- _____ c. Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito
- _____ d. Pamagat
- _____ e. Pagpapahayag ng Suliranin
- _____ f. Nagpadala
- _____ g. Eksaktong Programa ng Paggawa
- _____ h. Layunin

B. Tukuyin kung anong bahagi ng panukala ang inilalarawan sa bawat pangungusap. Isulat ang sagot sa patlang. Maaaring sumangguni sa talaan sa itaas.

1. _____ Ang panukalang ito ay humihiling ng inyong tulong sa pag-aayos ng aming mga kalsada upang maging mas mabilis at mas ligtas ang transportasyon ng mga tao at ng mga kalakal.
2. _____ Panukala para sa isang Poso
3. _____ Ang paglalagay ng palaruan para sa mga bata ay kapakinabang sa lahat ng mga bata sa pamayanan. Mabibigyan sila ng pagkakataong makapaglaro sa labas ng bahay nang ligtas at malaya.
4. _____ Ika-3 ng Mayo 2000
5. _____ Ang kabuuang halaga na aming hinihiling para sa pagpapagawa ng mga pangunahing kalsada sa aming baranggay ay ₱250000.00 para sa loob ng dalawang buwan.

Ihambing ang iyong mga sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 42. Nakuha mo ba lahat ng tamang sagot?

Tandaan Natin

- ◆ Ang bahagi ng panukalang may pamagat na “Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito” ay naglalaman ng pagsusuri ng proyekto.
- ◆ Ang bahaging ito ay nagsasaad kung sinu-sino ang mga makikinabang sa proyekto at ano ang kanilang aktuwal na makukuha rito.
- ◆ Ang walong bahagi ng proyekto ayon sa kanilang pagkakasunud-sunod ay: pamagat, nagpadala, petsa, pagpapahayag ng suliranin, layunin, plano ng paggawa, badyet at “Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito”.

Ito na ang katapusan ng modyul! Maligayang bati sa pagtatapos mo ng paksang ito. Nagustuhan mo ba? May natutuhan ka bang mahalagang bagay mula rito? Ang mahalagang bahagi ay nakabuod sa ibaba upang mas matandaan mo ito.

Ibuod Natin

Ang modyul na ito ay nagsasabi sa atin na:

- ◆ Ang pangangailangan ay isang kakulangan na kailangang matugunan sa hinaharap.
- ◆ Ang pagpapahayag ng suliranin ay nagsasaad kung anong pangangailangan ang nilalayong makamit ng proyekto. Ito rin ang nagsasabi kung bakit mahalaga ang proyekto.
- ◆ Ang isang magandang ulat-panukala ay maikli ngunit malinaw at malaman.
- ◆ Ang layunin ay ang bagay na gusto mong makamit. Kapag nakamit ito, ang pangangailangan ay nasagot na.
- ◆ Magiging tagumpay lamang ang isang proyekto kung nakamtan ang layunin o pangangailangan.
- ◆ Ang plano ng dapat gawin ay isang detalyadong pagsasalarawan ng mga gawaing may kinalaman sa iyong project proposal, kasama rito ang panahong gugugulin para sa proyekto.
- ◆ Alamin ang iyong proyekto! Isama sa badyet ang mga bagay na mahalaga at kailangan lamang.
- ◆ Sa pagsusulat ng badyet, siguraduhing kasama ang lahat ng mahahalagang gastusin.
- ◆ Ang bahagi ng panukalang may pamagat na “Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito” ay naglalaman ng pagsusuri ng panukala.
- ◆ Ang katapusan o konklusyon ay nagsasaad kung sinu-sino ang makikinabang sa project proposal at kung ano ang kanilang makukuha mula rito.
- ◆ Ang walong bahagi ng proyekto sa kanilang tamang pagkakasunud-sunod ay: Pamagat, nagpadala, pagpapahayag ng suliranin, layunin, plano ng paggawa, badyet, at “Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito”

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple sets of horizontal lines designed to guide handwriting. Each set consists of three lines: a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. These sets are repeated vertically down the entire page, providing a template for practicing letter formation and alignment. The paper is otherwise blank, with no margins or additional markings.

33

Batayan sa Pagwawasto

A. Anu-ano na ang mga Alam Mo? (pp. 2–3)

1. E	5. E
2. A	6. D
3. D	7. A
4. B	8. B

B. Aralin 1

Magbalik-aral Tayo (pahina 7)

1. Ang mamamayan ay nangangailangan ng isang gusali na may katamtamang laki para sa lahat ng kasapi nito – isang bulwagang pambarangay.
2. Mahalaga ito dahil kailangan ng mga kasapi ng barangay ng isang lugar kung saan maaaring ganapin ang iba't ibang pagtitipon katulad ng pistahan, padasal, at mga seminar.
3. Ang gusali ay maaari ring magamit sa ibang bagay katulad ng sisidlan ng mga aklat para sa isang maliit na aklatan, palaruan para sa mga bata, o isang lugar para sa paggawa ng mga proyekto.

Subukan Natin Ito (pp. 8–9)

Ang mga sagot dito ay maaaring magkakaiba, narito ang ilan sa mga posibleng kasagutan.

1. Magpapanukala ako ng isang himpilan ng pulisya sa aming pamayanan. Makatutulong ito sa ating mga pulis upang magampanan ang kanilang mga tungkulin nang mas epektibo. Ang himpilang ito ay maaari ding maging lugar kung saan maaaring dumulog ang mga tao kapag may suliranin silang may kinalaman sa kapayapaan at kaayusan ng pamayanan.
2. Pinanunukala ng mga residente ng barangay Sikat ang pagpapatayo ng isang kulungan sa ating himpilan ng pulisya. Sa kasalukuyan ang mga nahuhuling kriminal ay dinadala lamang sa bulwagang pambayan. Mas mapapanatag ang loob ng mga tao kapag ang mga kriminal na ito ay makukulong at hindi na makagagawa pa ng krimen. Mahalaga ang kulungan upang mapigilan ang paglaganap ng krimen sa ating pamayanan.

3. Ang panukalang ito ay naglalayong humiling ng pag-aayos ng aming mga pangunahing kalsada. Ang mas maayos na mga kalsada ay magiging daan upang ang mga tao at mga kalakal ay mayroong mas ligtas at mas mabilis na transportasyon.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pahina 10)

Lagyan ng tsek ang mga sumusunod:

☐ 4 Ang mahahalagang tawag ay mas mabilis na matatanggap dahil sa karagdagang linya ng telepono.

☐ 4 Mas maraming transaksyong pangkalakalan ang magagawa.

Maaaring makakaiba ang mga sagot dito, narito ang halimbawa ng isang pagpapahayag ng suliranin.

Naglalayon humiling ang panukalang ito ng isa pang karagdagang linya ng telepono. Dahil dito, ang mahahalagang tawag ay magagawa at masasagot nang mas mabilis. Ang transaksyong pangkalakalan magagawa nang walang pagkaantala at maibibigay sa mga mamamayan ang mga kalakal at serbisyo.

C. Aralin 2

Subukan Natin Ito (pahina 13)

1. P	6. P
2. L	7. L
3. P	8. P
4. L	9. L
5. L	10. P

Magbalik-aral Tayo (pahina 14)

1. Upang mabigyan ng ligtas na inuming tubig mula sa poso ang mga kasapi ng pamayanan
2. Upang mabigyan ng pagkakakitaan ang mga nakatatandang mamamayan sa pamamagitan ng *livelihood training program*
3. Upang maiwasan ang mga insidente ng karahasan sa pamamagitan ng pagtatayo ng isang himpilan ng pulisya
4. Upang maiwasan ang insidente ng malnutrisyon sa mga bata sa pamayanan sa pamamagitan ng *school-based feeding programs*

Subukan Natin Ito (pp. 16–17)

Plano ng Dapat Gawin Para sa Pambansang Araw ng Bakuna

1. Ipaalam ito at makipag-ugnayan sa lokal na ahensiyang pangkalusugan tungkol sa partisipasyon ng inyong pamayanan sa proyektong ito. (2 araw)
2. Makipagpulong sa mga opisyal ng inyong barangay at sa kawani ng kalusugan sa pamayanan tungkol sa proyekto. (1 araw)
3. Gumawa ng isang borador ng isang plano ng proyekto na ipriprisinta at paaaprobahan sa mga opisyaes ng barangay. Ang iskedyul ng mga gawain ay dapat na nakalagay. (4 araw)
4. Humiling ng mga gamit para sa patalastas sa inyong lokal na ahensiyang pangkalusugan. (2 araw)
5. Kung wala ng mga ito, makipag-ugnayan sa iba't ibang organisasyon sa inyong pamayanan katulad ng Sanggunian Kabataan, atbp., upang magkaroon ng mga materyales sa pangangampanya ng iyong proyekto. (2 araw)
6. Pangangampanya para sa proyekto (kasama dito ang mga *streamers*, *banners*, *posters*, bahay-bahay, at pagpapabatid sa mga tao sa barangay) (2 linggo)
7. Pagmamasid at pagtulong sa araw ng pagbabakuna. (1 araw)
8. Pangkalahatang pagsusuri sa nagdaang proyekto. (1 araw)

Subukan Natin Ito (pp. 19–20)

Ang mga sagot dito ay maaaring magkakaiba, narito ang ilan sa posibleng kasagutan.

- A. 1. Palaruan ng Basketbol
- a. mga materyales para sa *backboard*
 1. Kahoy para sa *backboard*
 2. *Ring* ng basketbol
 3. Mga kuwadrong metal para sa ng *backboard* at mga *ring*
 4. Mga posteng kahoy para sa *stands*
 - b. Materyales panlatag
 1. Semento para sa sahig ng palaruan
 2. Pintura para sa mga border at linya

- c. Materyales para sa mga *bleacher* o upuan
 - 1. metal na kuwadro para sa mga bangko
 - 2. Mga board na yari sa kahoy
 - 3. mga pako, turnilyo at iba pang materyales para sa karpenteriya
 - 4. Gamit para sa panghinang
- d. Bayad para sa paggawa
 - 1. Para sa mga karpintero at iba pang manggagawa
 - 2. Tagahinang
- e. Gamit para sa ilaw
- f. Materyales para sa *scoreboard*
 - 1. Kahoy
 - 2. Pintura
- 2. Sementadong Kalsada
 - a. Metal na kuwadro na pangsuporta
 - b. Semento, buhangin at graba para sa konkreto
 - c. Plastik para sa bakod ng ginagawang kalsada
 - d. Mga manggagawa na gagawa ng kalsada
- 3. Bulwagang Pambayan
 - a. Metal para sa suporta ng mga pangunahing estruktura
 - b. Semento, graba at buhangin para sa mga pangunahing kuwadro
 - c. Kahoy para sa *scaffolding* at *frameworks*
 - d. Mga muwebles para sa bulwagan
 - e. Makikinis na batong maliliit, *tiles* at mga materyales para sa *finishing*
 - f. Materyales para sa bubong
 - g. Mga kable, bombilya, tubo at mga *switch* para sa elektrisidad
 - h. Mga manggagawa

4. Dalawang *waiting shed*
 - a. Semento, graba at buhangin para sa konkreto
 - b. Metal na suporta
 - c. Tiles o galbanisadong yero para sa bubong
 - d. Manggagawa
5. 15 ilaw ng poste ng kalsada
 - a. Maraming bombilya at mahabang kable
 - b. Mga poste ng ilaw
 - c. Mga *switch*
 - d. Mga metal na tubo para sa proteksiyon ng mga kableng pang-elektrisidad
 - e. Mga manggagawang maglalagay ng ilaw sa mgaposte

B.

Panukalang Badyet Para sa Paggawa ng Poso		
		Halaga
Mga gamit para sa pagagawa		₱2854.00
Pala	₱2268.00	
(₱567.00 × 4 piraso)		
Palakol	₱360.00	
Mga Timba	₱226.00	
(₱56.50 × 4 piraso)		
Mga materyales para sa konstruksiyon		₱7069.95
Semento	₱1780.00	
(₱445.00 × 4 sako)		
Griba at buhangin	₱1230.00	
Mga materyales para sa bubong	₱4059.00	
<i>Pulley System</i>		₱780.00
Mga manggagawa		₱11340.00
Mga tagahukay	₱11340.00	
(₱567.00/araw sa loob ng 5 araw)		
Kabuuang halaga		₱22043.95

Magbalik-aral Tayo (pp. 20–21)

Maaaring magkakaiba ang mga sagot dito pero narito ang ilan sa mga posibleng kasagutan.

1. Layunin ng Panukala: Magtayo ng isang klinika para sa pamayanan

Mga hakbang:

- a. Tukuyin ang pagtatayuan ng klinika para sa pamayanan
- b. Magtawag ng pulong ng mga mamamayan tungkol sa plano upang malaman ang badyet at iba pang estratehiyang ipatutupad
- c. Pumili ng isang mangagamot na siyang magiging permanenteng mangagamot ng pamayanan
- d. Magdisenyo at magpatayo ng klinika kung walang magagamit na gusali para dito
- e. Mamili ng mga gamit na para sa panggagamot
- f. Umpisahan ang operasyon ng klinika

2. Layunin ng Panukala: Magtaguyod ng regular na paliga ng basketbol para sa kabataan sa pamayanan.

Mga Hakbang:

- a. Magpatawag ng pulong sa barangay at ilahad ang plano
- b. Paabrobahan ang plano sa kinauukulan para sa regular na liga ng basketbol
- c. Tukuyin ang lugar kung saan idaraos ang regular na liga
- d. Alamin ang mga iskedyul ng palaro
- e. Magtalaga ng mga reperi at iba pang mga opisyal ng palaro sa pamamagitan ng paglagay ng komite
- f. Ikampanya ang proyekto sa kabataan

3. Layunin ng Panukala: Upang makapagbigay ng ligtas na palaruan para sa mga bata

Mga hakbang:

- a. Tukuyin ang lugar kung saan maaaring ilagay ang palaruan
- b. Magpatawag ng pagpupulong sa barangay at ilahad ang plano
- c. Linisin ang lugar at maglagay ng iba't ibang kagamitan para sa palaruan
- d. Magtayo ng isang bakod para sa palaruan
- e. Buksan ang palaruan para sa lahat

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pahina 22)

- A. Ang sagot dito ay maaaring magkakaiba, narito ang posibleng kasagutan

Panukalang Badyet para sa Palaruan ng Pamayanan		Halaga
Pagtatayo ng bakod para sa palaruan		₱9350.00
Semento at iba pang materyales	₱5600.00	
Pintura	₱1250.00	
Paggawa	₱2500.00	
Playground Equipment		₱21380.00
(Mga halaga base sa subasta ng PQR Metalworks Company)		
See-saw	₱3600.00	
Mga bangko	₱1250.00	
Swing	₱4230.00	
Slide	₱5350.00	
Monkey Bars	₱4000.00	
Kabuuang Halaga		₱30730.00

B.

Panukala para sa Isang Bulwagang Pambarangay
Layunin: Makapagpatayo ng isang bulwagang may isang sisid para sa mga opisyal at iba pang kasapi ng pamayanan upang magamit nila sa pagpupulong at iba pang okasyon
Plano ng mga Dapat Gawin
1. Pag-aaproba sa badyet (1 linggo)
2. Subastahan para sa mga mangongontrata ng proyekto (2 linggo)
3. Aktuwal na pagpapatayo (6 na buwan)
4. Presentasyon sa pamayanan at ang aktuwal na paggamit ng gusali (1 araw)
Badyet
Ang kabuuang halaga ng badyet base sa subasta ng PPP Construction, Inc. ay ₱150,000.00

D. Aralin 3

Subukan Natin Ito (pahina 24)

Ang mga sagot dito ay maaaring magkakaiba. Narito ang mga posibleng kasagutan:

Mga nanay

Mga bata

Mga tatay

Mga mangangalakal

Mahihirap na mamamayan

Mga magsasaka

Mga opisyal ng pulisya

Magbalik-aral Tayo (pp. 26–27)

Lagyan ng tsek ang mga sumusunod

- ☐ 4 Mga magsasaka
- ☐ 4 Mga kapitan ng mga baranggay
- ☐ 4 Mga kabataan sa baranggay

Ang mga sagot dito ay maaaring magkakaiba, narito ang mga posibleng kasagutan:

1. Paggamit ng barangay para sa mga pagpupulong, o kaya ay lugar para sa *livelihood training* at iba pang seminar
2. Paggamit nito para sa pagpupulong ng iba't ibang organisasyon, o kaya ay daycare center, kung saan maaaring makapag-aral ang maliliit na mga bata o kaya ay lugar kung saan maaaring magpaskil ng pagpapahayag
3. Paggamit ng lugar kung saan maaaring ganapin ang mga pagpupulong o kaya ay mga gawain ng mga organisasyon katulad ng Sangguniang Kabataan o pistahan at iba pang pagsasalo
4. Paano Makikinabang ang Aking Pamayanan Dito

Mapakikinabangan ito ng maraming mamamayan sa aking pamayanan. Maaari itong gamitin ng mga magsasaka para sa pagpupulong nila o di-kaya ay para sa pag-aaral ng ibang teknolohiya at seminar sa pagsasaka. Ang mga kabataan sa baranggay ay maaaring magdaos dito ng kanilang mga gawain katulad ng mga pasayaw. Maaari ring idaos dito ang pagpupulong ng mga mamamayan upang mapag-usapan ang mga bagay na ikabubuti ng pamayanan.

A.	a.	7	e.	4
	b.	3	f.	2
	c.	8	g.	6
	d.	1	h.	5

Badyet

Ang kabuuang halaga ng pagpapatayo ng palaruan ng basketbol batay sa subastang isinumite ng XYZ Construction Company ay ₱135400.00.

Paano Mapapakinabangan ng Aking Pamayanan ang Panukalang Ito

Ang pagpapatayo ng palaruan ng basketbol ay kapaki-pakinabang sa lahat ng kasapi ng aking pamayanan. Ang mga kabataan ay mabibigyan ng pagkakataong makilahok at maging interesado sa mga isports lalo na ang basketbol at balibol. Magiging malusog ang mga ito at magkakaroon ng magandang kompetisyon na siyang magtutulak sa kanila upang magtagumpay.

Ang mga nakatatandang kasapi naman ng pamayanan ay magiging malusog din kung kanilang pipiliin ang paglalaro bilang isang paraan ng pag-eehersisyo. Ang palaruan ay maaari ring pagdausan ng mga pagpupulong, iba't ibang palaro, kompetisyon sa isports, at pakikipagkapwa. Ito rin ay ligtas na lugar para sa mga bata upang maglaro kapag walang basketbol na nagaganap.

Ang mga mamamayan nangangalakal ay maaaring gumanap ng isang pansamantalang baratilyo rito. Ang maliliit na mangangalakal ay makapagtitinda rito kapag mayroong palaro o liga ng basketbol.

Mga Sanggunian

Bishop, G. (2000). *How to Write a Grant Proposal*. <<http://www.house.gov/bishop/grant.htm>.> March 29, 2001, date accessed.

Downers, C. (1996). *Craig Downer's Tapir Research Project Short Proposal*. <<http://www.albany.net/~collfam/downer.short.html>.> March 29, 2001, date accessed.

Guide for Writing a Funding Proposal. (1999). <<http://www.anrecs.msu.edu/dissthes/hintsone.htm>.> March 29, 2001, date accessed.

The Oryx Press Grants Collection. (2000). *A Guide to Proposal Planning and Writing*. <<http://www.oryxpress.com/miner.htm>.> March 29, 2001, date accessed.